№ 3. Kwiecień-Maj 1936 r. Rok XII.

Piński Przegląd Diecezjalny

PISMO URZĘDOWE KURJI BISKUPIEJ.

Treść numeru:

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

1) Przemówienie Ojca św. przy otwarciu Światowej Wystawy Prasy Katolickiej.

(Miasto Watykańskie, 13 maja K. A. P.) W czasie uroczystości otwarcia Światowej Wystawy Prasy Katolickiej po przemówieniu hrabiego Dalla Torre zabrał głos Ojciec św., witając serdecznie obecnych i z bólem podnosząc nieobecność dwóch wielkich krajów, dwóch wielkich ludów. Brak uciemiężonej Rosji, gdzie prawdziwy obłęd nienawiści przeciw Bogu niszczył i nadal niszczy wszystko, co dotyczy religji, zwłaszcza katolickiej, wyjąwszy niezwyciężoną wiarę i cudowne zaiste przykłady bohaterstwa, codzień dające nowe rozdziały pełnej chwały martyrologji jej ludu. Brak następnie Niemiec, szczególnie Ojcu św. drogich i znanych. Tam, wbrew wszelkiej sprawiedliwości i poczuciu prawdy, sztucznie utożsamiając religję i politykę i sztucznie stwarzając między niemi zatargi, nie dopuszcza się istnienia prasy katolickiej. W obu tych krajach czyni się jednak zaszczyt prasie katolickiej, bojąc się jej siły i wpływów. W stronę tych dwóch wielkich krajów, wielkich narodów i wszystkich tamtejszych wiernych synów Kościoła pojedyńczo zwraca się w tej chwili pełne boleści pozdrowienie papieskie, dowód zaszczytej dla nich pamięci.

Zwracając się następnie do obecnych, Papież dziękował za radość sprawioną Mu przez nieskończenie urozmaicone bogactwo idei i techniki wykonania, których jakby momentalną przejrzystą fotografją jest obecna Wystawa. Winszował ogromu i rozciągłości

prac na wystawie przedstawionych. Ze względu na rodzaj współpracy wiary i wiedzy, religji i kultury wystawa przez swą obronę, zachowywanie i propagowanie wiary zasługuje wobec Kościoła św. na najwyższe wyróżnienie. Do tych powinszowań Ojciec św. dołącza wyrazy uznania, które niewątpliwie przyjęte będą jako najbardziej pożądana nagroda. Ojciec św., któremu sprawiono radość, jest wdzięcznym, podnosi zasługi i wzywa najwyższych błogosławieństw. Wdzięcznym jest jednak również i Kościół, najmądrzejsza i najumiłowańsza mistrzyni i matka wiernych, niezastąpiona wykonawczyni Boskiego dzieła Odkupienia świata. Kończąc tę część przemówienia, papież wysunął wszystkich współpracowników Wystawy na czoło spraw bieżących świata katolickiego. Moglibyśmy na tem skończyć — mówił dalej Ojciec św., — gdyby hr. Dalla Torre, wyraziciel waszych uczuć, nie nadmienił, iż oczekiwano słów papieskich, aby puścić je w wir maszyn drukarskich, gdyby nie wspomniał, że chcianoby skorzystać z obecnej okazji, aby ogłosić światu ojcowskie słowa i myśli o tych sprawach, które zdają się być najbardziej koniecznemi do poruszenia wobec niebezpieczeństw grożących z ich strony dzisiejszemu światu. Największem i najpowszechniejszem z tych niebezpieczeństw jest bezwarunkowo komunizm we wszystkich swoich formach i stopniach. Zagraża on wszystkiemu i atakuje, bądź podstępnie podważa godność osobistą i świętość rodziny, porządek i bezpieczeństwo publiczne a zwłaszcza religję, posuwając się do otwartej zorganizowanej negacji i zwalczania Boga, w szczególności religji katolickiej. Cała obszerna i, niestety, silnie rozpowszechniana literatura stawia ten program w pełnem jasnem świetle, jak to już wskazują próby w różnych krajach, w Rosji, Meksyku, Hiszpanji, Urugwaju, Brazylji, stosowane albo zamierzone. Jest to niebezpieczeństwo wielkie, całkowite, powszechne. Ta powszechność jest stale bez osłonek głoszona, do niej się nawołuje, o nią zabiega i szerzy się ją przy pomocy propagandy, która niczego nie oszczędza i tem jest niebezpieczniejszą, im bardziej przyjmuje formy mniej gwałtowne i pozornie mniej jaskrawe, aby łatwiej dotrzeć do kół mniej dla siebie dostępnych i osiągnąć, jak się to niestety dzieje, jeśli nie ciche poparcie to przynajmniej tolerancję, stanowiącą nieocenioną wartość dla sprawy zła a niesłychanie przykre następstwa dla sprawy dobra. Powiedzcie, żeście widzieli wspólnego Ojca wszystkich wiernych, Namiestnika Chrystusowego, głęboko zatroskanego i zasmuconego tem największem niebezpieczeństwem, zagrażającem całemu światu, które tu i ówdzie zbiera już bardzo poważne ofiary, zwłaszcza w Europie. Powiedźcie, że wspólny Ojciec św. nie ustaje ostrzegać przed niebezpieczeństwem, z którego zbyt wielu nie zdaje sobie sprawy albo nie dostrzega jego powagi i doniosłości. Powiedźcie, że dopomaga i ułatwia triumfy temu niebezpieczeństwu to wszystko, co zezwala na brak publicznej kontroli nad moralnością i zabrania przeciwdziałania neopogaństwu, z którem niemoralność tak łatwo i prawie nieuniknienie łączy się, chociażby pod pozłotą wyrafinowanej cywilizacji materjalnej. Powiedzcie także, że Namiestnik Chrystusowy nietylko jako ojciec wszystkich wierzących, ale jeszcze bardziej jako Syn swojej epoki nietylko dla dobra Kościoła, którego jest głową, ale także dla dobra powszechnego, wierzy i ogłasza, że Kościół katolicki jest, jako jedynie zachowujący prawdziwy pierwotny chrystjanizm, oporą niezastąpioną. Zaiste, cóż poza Kościołem pozostaje po prawdziwem spustoszeniu przez t. zw. wolną, myśl, liberalizm i te różne rzekome reformy? Co pozostaje poza nauką Chrystusa podaną przez Ewangelję i prawowierną tradycję? Co poza sakramentami przez Jezusa Chrystusa ustanowionemi i Jego własną osobą.

W Kościele katolickim w chwili obecnej musimy jako oporę szczególnie opatrznościową wskazać Akcję Katolicką, która była już wydatną współpracowniczką pierwszego apostolstwa hierarchji przy ewangelizacji pogrążonego w pogaństwie świata starożytnego. Powiedzieliśmy umyślnie, że chcemy przemawiać nietylko jako głowa Kościoła katolickiego lecz także bardziej jeszcze jako dziecko naszej epoki, osobisty świadek i uczestnik wydarzeń, jakie grożą Naszym współczesnym i instytucjom, w których rozwija się ich życie indywidualne, rodzinne i zbiorowe. Powiedzieliśmy tak, ponieważ z punktu widzenia wypadków ostatecznych z większą troską niepokoimy się o instytucje społeczne

i państwowe czysto ludzkie i ziemskie niż o sam Kościół. Zasmuca Nas głęboko sama myśl o uciskach, jakie złe siły przygotowują Ciału Mistycznemu Jezusa w osobie wiernych sług Bożych, a jeszcze bardziej myśl o upadku któremu ulegnie tyle dusz, popadając w błędy i występki, dusz, porwanych falą podstępu jako też przewrotnych praw, co według licznych oznak zdaje się nadchodzić. Lecz Kościół jest instytucją Boską i Boże posiada obietnice. Wrogie siły mogą przyjmować rozmiary bardziej groźne, ich ataki mogą stawać się bardziej niż dotąd gwałtowne i podstępne, lecz napisano: „non praevalebunt" — nie przezwyciężą — słowa Boże, których przekreślić nie podobna.

Lecz niewątpliwie nie prowadzą dobrej polityki ci, którzy stwarzają przeszkody działalności Kościoła, a choćby tylko powstrzymując jego swobodny rozwój, tem samem rezygnują z cennych wartości, jakie wyłącznie Kościół jest w stanie zapewnić ładowi publicznemu, prawdziwemu pokojowi i dobru powszechnemu. Powiedzcie śmiało, iż Kościół, dysponując takiemi wartościami wobec swego ostatecznego celu nie sięga po to, co należy do polityki w ścisłem tego słowa znaczeniu. Zarzut ten stawia się dziś mimo wszystko Kościołowi katolickiemu, aby mu stwarzać wszelkiego rodzaju trudności, by usuwać jego zbawienną działalność z tych wszystkich obszernych dziedzin, które jej najbardziej potrzebują i najbardziej z niejby skorzystały, t. j. z dziedziny wychowania młodzieży, życia rodzinnego, szkoły, prasy oraz wpływu na szerokie masy ludu. Kościół przyznaje państwu jego własną sferę działalności; naucza i nakazuje, by państwo było należycie respektowane. Lecz nie może zgodzić się, by polityka pomijała moralność, i nie może zapominać o wskazaniu swego Boskiego Założyciela, które, wedle mocnego i głębokiego powiedzenia wielkiego Manzoniego, zaleca mu zajmowanie się moralnością a nawet przodowanie tam wszędzie, gdzie wchodzi ona w rachubę.

Błogosławiąc po zakończeniu swego przemówienia zarówno rządom, które się przyczyniły do przygotowania wystawy, jak i wszystkim, którzy w tej pracy brali udział, Ojciec św. dał wyraz pragnieniu, by ta Wystawa stała się jasnym symbolem pokoju europejskiego i światowego. Kończąc, Papież dodał:

Straszliwym hasłom bezbożników Wystawa nasza odpowiada pełną wiary i miłości modlitwą liturgiczną: „Mane nobiscum Domine quoniam advesperascit" (Zostań z nami, boć się ma ku wieczorowi" Łuk. XXIV, 29). W ciemności wieczornej, która zdaje się być zapowiedzią bardziej jeszcze ciemnej nocy nad całym światem, pozostawaj z nami i przyświecaj nam i prowadź również w ciemnościach światłem swojem. Pozostań z nami, Panie! „Mane nobiscum Domine!"

Sacra Congregatio de Propaganda Fide.

2) **Declaratio Privilegii**

PRO SODALIBUS PIAE UNIONIS CLERI A MISSIONIBUS

(AAS. vol. XXVII, 1935).

Ssmus Dominus Noster Pius divina Providentia Papa XI, in Audientia infrascripto Cardinali Sacrae Congregationis de Propaganda Fide Praefecto die 5 Decembris 1935 concessa, declaravit privilegium anticipandi a meridie recitationem Matutini cum Laudibus diei sequentis in favorem Piae Unionis Cleri a Missionibus iuxta rescriptum Sacrae Congregationis de Propaganda Fide sub die 2 Decembris 1921 datum (cf. Acta Apost. Sedis, 1921, p. 565), valere **pro omnibus** qui sacrum officium recitare tenentur.

Datum Romae, ex Aedibus Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, die 6 Decembris 1935.

P. Card. Fumasoni-Biondi, Praefectus.

C. Salotti, Secretarius.

ANNOTATIO

Rescriptum 2 Decembris 1921 quod hic declaratur sic se habet: „Sanctitas Sua... di-

gnata est concedere ut singuli **Sacerdotes** qui nomen dererint vel daturi sint in posterum Piae Unioni Cleri a Missionibus, anticipare possint vel a meridie recitationem Matutini cum Laudibus subsequentis diei dummodo tamen officium diei iam persolverint".

Explicite ergo privilegium concedebatur solis **sacerdotibus** huius Piae Unionis; iamvero multi sunt clerici, sacerdotio nondum aucti, tamen ad divinum Officium iam obligati, qui in hac Pia Unione ascripiti sunt. Num etiam pro eis privilegium valeat, dubitari possit, quod dubium praesens responsio tollit declarando istud privilegium anticipandi a meridie recitationem Matutini cum Laudibus diei sequentis in favorem Piae Unionis Cleri a Missionibus valere **pro omnibus** qui sacrum officium recitare tenentur. Privilegium ergo nullo modo extenditur ad sacerdotes vel clericos qui huius Piae Unionis Cleri a Missionibus membra non sunt, nec quidquam mutatur in adiecta conditione **sine qua non** dummodo tamen officium diei iam persolverint.

„Periodica de re morali, canonica, liturgica", mense Februario 1936, p. 18. Romae, Universitas Gregoriana.

AKTA KURJI DIECEZJALNEJ.

3) Rozporządzenia J. E. Księdza Biskupa Ordynarjusza.

W związku z mającą się odbyć Wizytacją Pasterską polecam WW. XX. Proboszczom co następuje:

1. Należy dokładnie wypełnić nadesłane blankiety wizytacyjne, pismem czytelnem i czystem, pozostawiając dla mnie miejsca przeznaczone dla adnotacji, rubryki w dziale — uwagi.

2. Należy w każdej parafji uwzględnić między innemi i mieć to na uwadze, ażebym miał możność odwiedzenia szkoły i by w mojej obecności przeprowadzono krótką lekcję religji.

Pozatem należy mi ułatwić zetknięcie się z miejscowem nauczycielstwem choćby w ramach najskromniejszej herbatki.

3. Pamiętając, że Wizytacja Pasterska ma głównie na względzie wniknięcie w stan życia religijnego parafji i danie możności bezpośredniego zetknięcia się ze swym Arcypasterzem Wiernym, należy jaknajmniej czasu przeznaczać na przyjęcia i fety przy stole, a pamiętając na czasy kryzysowe i nędzę wielu, należy ograniczyć się przygotowaniem najskromniejszego posiłku dla mnie i mego otoczenia bez napojów alkoholowych, nawet podczas przyjęć w domach prywatnych.

Porządek Wizytacji Pasterskiej tego roku w miesiącach maju i czerwcu będzie następujący:

16 maja — Janów Poleski: o godz. 18 — Ingres.

17 maja — Janów Poleski: o godz. 9 — Celebra w obrz. wsch., o godz. 11 — Celebra Biskupia, Bierzmowanie.

18 maja — Zarzecze: Odwiedzenie kaplicy i domu SS. Dzieci Maryi.

19 maja — Wiczówka: o godz. 10 — Ingres, celebra i bierzmowanie, oraz zwiedzenie Zakładu Wychowawczego dziewczynek i Schroniska dla starców. Powrót do Pińska.

21 maja — Moroczno: o godz. 10 — Ingres, celebra, bierzmowanie, oraz odwiedzenie szkoły. Powrót do Pińska.

23 maja — Duboj: o godz. 8 — Ingres, Msza św., bierzmowanie oraz odwiedzenie szkoły rolniczej. Powrót do Pińska.

24 maja — Pohost Zah.: o godz. 10 — Ingres, Msza św., bierzmowanie i odwiedzenie szkoły.

25 maja — Soszno: o godz. 8 Msza św. i powrót do Pińska.

30 maja — Porzecze: o godz. 10 — Ingres, celebra, bierzmowanie i zwiedzenie szkoły.

31 maja — Otołczyce: o godz. 10 — Ingres, celebra i bierzmowanie.

1 czerwca — Mołodów: Msza św. Bierzmowanie. Nocleg.

2 czerwca — Beździeż: o godz. 10 — Ingres, celebra i bierzmowanie. Nocleg w Opolu.

3 czerwca — Opole: o godz. 8 — Msza św. i zwiedzenie Górek i Odryżyna, zaś o godz. 18 Ingres w Lubieszowie obrz. łac.

4 czerwca — Lubieszów: obrz. łac. Celebra i bierzmowanie, oraz zwiedzenie szkół.

5 czerwca — Czerwiszcze: o godz. 10 — Ingres, celebra i bierzmowanie, oraz powrót do Lubieszowa.
6 czerwca — Lubieszów: obrz. wsch. Ingres i Msza św.
7 czerwca — Ochów: o godz. 10 — Ingres, celebra i bierzmowanie, oraz zwiedzenie szkoły.
8 czerwca — Podhacie: o godz. 10 — Msza św. i bierzmowanie.
8 czerwca — Łahiszyn: o godz. 17 — Ingres.
9 czerwca — Łahiszyn: o godz. 11 — Celebra i bierzmowanie, oraz odwiedzenie szkoły.
10 czerwca — Stoszany: o godz. 10 — Msza św. i powrót do Pińska.
12 czerwca — o godz. 13-ej wyjazd na teren Dekanatu Baranowickiego.

Porządek Wizytacji Pasterskiej
Dekanatu Baranowickiego
w czerwcu 1936 roku.

12 czerwca — Przyjazd pociągiem do Baranowicz, spotkanie na dworcu i odjazd do Nowej-Myszy, gdzie się odbędzie ingres.
13 czerwca — Nowa Mysz: Celebra i bierzmowanie, oraz odwiedzenie szkoły. O godz. 18 odjazd do Baranowicz, gdzie się odbędzie ingres.
14 czerwca — Baranowicze: Celebra i bierzmowanie.
15 czerwca — Baranowicze: Wizytacja szkół i wyjazd do Darewa, gdzie się odbędzie ingres.
16 czerwca — Darew: Celebra i bierzmowanie, oraz odwiedzenie kaplicy w Makijewszczyźnie.
17 czerwca — Połonka: Ingres, celebra i bierzmowanie, oraz wyjazd do Dziadkowicz, gdzie się odbędzie ingres.
18 czerwca — Dziadkowicze: Msza św. i bierzmowanie, oraz wyjazd do Leśnej, gdzie się odbędzie ingres.
19 czerwca — Leśna: Celebra i bierzmowanie, oraz wyjazd do Nowosad, gdzie odbędzie się ingres.
20 czerwca — Nowosady: Celebra i bierzmowanie, oraz wyjazd do Paulinowa.
21 czerwca — Paulinowo: Msza św. i powrót do Pińska.

Okólniki Wikarjatu Generalnego.

4) Do Czcigodnych Księży Diecezji Pińskiej.

Rekolekcje dla Kapłanów Diecezji Pińskiej wyznaczone zostały przez J. E. Ks. Biskupa Ordynarjusza tak, by stosownie do życzenia wyrażonego na Zjeździe Dziekanów r. b., jedna serja odbyła się w Pińsku, druga zaś w Drohiczynie nad Bugiem.

Pierwsza serja odbędzie się w Pińsku w dniach 1, 2 i 3 lipca, druga w Drohiczynie nad Bugiem w dniach 11, 12 i 13 sierpnia.

Celem uniknięcia nieporozumień podaje się do wiadomości Czcigodnych Księży, że, według rozporządzenia J. E. Ks. Biskupa Ordynarjusza, początek rekolekcji pierwszej serji, wyznaczony został na godz. 21 dnia 30 czerwca, wyjazd z Pińska może nastąpić dnia 3 lipca o godz. 21 lub też 4 lipca rano o godz. 3 m. 36.

Zaraz po zakończeniu pierwszej serji rekolekcji odbędzie się Zwyczajne Walne Zebranie Bratniej Pomocy Kapłanów Diecezji Pińskiej, na które, poza przybyłymi na rekolekcje Kapłanami, winni przybyć jaknajliczniej i pozostali Księża.

Wezwani zostają bowiem wszyscy ogłoszeniem w tymże samym numerze Przeglądu Diecezjalnego Pińskiego stosownie do wymogów ustawy.

Udział w Walnem Zebraniu Bratniej Pomocy Kapłanów nie należy traktować jako zwykłą formalność, ale konieczność zainteresowania się sprawą wspólną, by wreszcie i to jaknajprędzej, rozpoczętą została działalność Bratniej Pomocy w naszej diecezji.

Walne zebranie odbędzie się dnia 4 lipca o godz. 17 w gmachu Seminarjum Diecezjalnego w Pińsku.

Początek drugiej serji rekolekcji w Drohiczynie nad Bugiem będzie miał miejsce o godz. 21 dnia 10 sierpnia, zakończenie zaś dnia 13 sierpnia o godz. 16.

Następujący kapłani winni się stawić na pierwszą serję rekolekcji do Pińska:

J.W. Księża Prałaci, Kanonicy, Proboszczowie i Prefekci: Henryk Humnicki, Nikodem Tarasiewicz, Józef Zelbo, Witold Iwicki, Fabjan Szczerbicki, Bronisław Kiełbassa, Lucjan Chwiećko, Walerjan Mackiewicz, Antoni Kaczyński, Juljan Dudziński, Jan Breczko, Antoni Rojko, Edward Juniewicz, Jan Wolski, Jan Węckiewicz, Lucjan Żołądkowski, Wacław Nejmak, Jan Urbanowicz, Józef Kozłowski, Kazimierz Łomacki, Michał Krzywicki, Jan Borysiuk, Antoni Beszta-Borowski, Bolesław Czarkowski, Nikodem Kowalewski, Leopold Aulich, Adam Suchwałko, Albin Rojsza, Józef Moniuszko, Mikołaj Ikonowicz, Mieczysław Pietrzykowski, Stanisław Rokosz, Michał Dalecki, Juljan Tarasiewicz, Roman Tadrowski, Reginald-Wilhelm Knauer, Kazimierz Bohusz, Kazimierz Wańkowicz, Aleksander Szafarski, Tomasz Lipecki, Hieronim Limbo, Jan Tomaszewski, Franciszek Piwowarski, Stanisław Karpowicz, Zenon Kałeniuk, Władysław Zygmunt Pawłowski, Alfons Oleszczuk, Wiktor Wierzbicki, Jan Pańko, Jan Bielawski, Czesław Jeżewski, Tadeusz Grzesiak, Wincenty Chwojnowski, Ignacy Wierobiej, Wincenty Franckiewicz, Izydor Pietrasz, Jan Jażdżewski, Alfred Komorski, Antoni Mioduszewski, Wacław Chojecki, Bronisław Babinowski, Stanisław Tomkiewicz, Antoni Chmielewski, Kazimierz Tumiłowicz, Bolesław Poczopko, Franciszek Żelisko, Apolinary Tarnogórski, Stanisław Sperański, Michał Michniewicz, Leon Bujnowski, Franciszek Smorczewski, Piotr Tatarynowicz, Jan Grodis, Edward Zawadzki, Aleksander Ciszkiewicz, Bolesław Jabłoński, Józef Kuczyński, Augustyn Nowicki, Fabjan Poczobut-Odlanicki, Stanisław Chaciński, Albert Bakinowski, Benedykt Dziekoński, Kazimierz Kowrecki, Jan Borodzicz, Jerzy Mackiewicz, Lucjan Strumiłło-Pietraszkiewicz, Kazimierz Dąbrowski, Paweł Dołżyk, Justyn Sielecki, Bolesław Rutkowski, Józef Olszewski, Marek Symonowicz.

Pozostali Księża nie wymienieni w wezwaniu, winni zgłosić się do Ks. Dyrektora Gimnazjum Biskupiego w Drohiczynie nie później jak do 20 czerwca z zawiadomieniem, że przybędą na dzień 10 sierpnia na godz. 21 do Drohiczyna n/Bugiem, by uczestniczyć w odbywających się tam rekolekcjach dla Kapłanów Diecezji Pińskiej.

Powyższe wezwania bynajmniej nie krępują Księży, jeżeli już zapisali się na rekolekcje Seryjne w domach rekolekcyjnych, byleby jednak przesłali do Kurji Biskupiej Pińskiej dowód piśmienny, że takowe odbyli.

Również znajdą Księża niżej podane terminy rekolekcji w domu rekolekcyjnym OO. Jezuitów we Lwowie ul. Dunin Borkowskich n. 11.

1) od 22 do 26 czerwca.
2) od 6 do 10 lipca.
3) od 3 do 7 sierpnia.
4) od 24 do 28 sierpnia.

Uwaga: początek rekolekcji pierwszego dnia o godz. 20, koniec — ostatniego dnia rano. Należy się zgłaszać wcześniej.

Pożądaną jest rzeczą, by przybywający na rekolekcje do Seminarjum, czy też do Drohiczyna, przywozili ze sobą bieliznę pościelową.

† Karol Niemira
Biskup Sufragan Piński,
Wikarjusz Generalny.

---

5) Ogłoszenie o Walnem Zgromadzeniu Stowarzyszenia — Pomoc Bratnia Duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego Diecezji Pińskiej.

Stosownie do art. 27 Statutu podaje się do wiadomości Członków, że w dniu 4 lipca rb. odbędzie się Walne Zgromadzenie Zwyczajne Członków Pomoc Bratnia Duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego Diecezji Pińskiej z następującym porządkiem:

1. Zagajenie i Wybór Przewodniczącego Zebrania.
2. Sprawozdanie z obecnego stanu.
3. Wybór Zarządu Stowarzyszenia.
4. Zmiana Statutu.
5. Wolne wnioski.

Zebranie Walne odbędzie się w gmachu Seminarjum Diecezjalnego w Pińsku o godz. 17.

Zechcą łaskawie wszyscy Księża zaznajomić się ze Statutem i zgłosić na piśmie swoje uwagi do Kurji Biskupiej, na imię J. E. Ks. Biskupa Sufragana.

Prezes Zarządu
BISKUP SUFRAGAN PIŃSKI.

Pińsk, dn. 11 maja 1936 r.

Z Wydziałów Kurjalnych.

Z Wydziału Szkolnego.

6) Do

Wielebnych IM. Księży Proboszczów

W terminie do 15 maja kierownicy szkół powszechnych przesyłają do inspektoratów szkolnych projekt organizacji nauczania w zbliżającym się nowym roku szkolnym. W związku z tem Kurja Diecezjalna przypomina i poleca Przewielebnym Księżom Proboszczom:

1-o, poinformować się u kierowników szkół, ile dzieci katolickich przewiduje się dla poszczególnych klas w każdej zosobna szkole powszechnej na obszarze parafji;

2-o, obliczyć dla każdej szkoły osobno, ile tam powinno być godzin nauki religji przy normalnych warunkach nauczania. Przy tem obliczeniu należy trzymać się zasady, że, jeżeli dla jakiejś klasy przewiduje się przynajmniej 12-ro dzieci katolickich, to nie należy tej klasy łączyć w jeden zespół z klasą drugą o innym poziomie (np. kl. I z kl. II lub nawet z III i IV, jak to nieraz bywało), ale już dla tej jednej klasy należy projektować 2 godziny religji tygodniowo. Np. jeżeli w klasie III jest 12-ro dzieci katolickich, a w klasie IV — pięcioro, to należy projektować i dla klasy III dwie godziny religji, i dla klasy IV — 2 godziny. — W projektowaniu unikać też trzeba łączenia nawet klas równoległych, o tym samym poziomie, w grupy, liczące więcej niż 40-ro dzieci.

3-o, zdecydować się z całą roztropnością, licząc się ze swemi siłami, odległością i t. p. okolicznościami, w których szkołach i w jakich klasach będą mogli uczyć religji sami IM. Księża Proboszczowie lub Ich XX. Wikarjusze.

4-o, po wzięciu powyższej decyzji powiadomić o tem niezwłocznie Inspektorat szkolny.

J. E. Pasterz Diecezji życzy Sobie, żeby Przewielebni Księża oświadczyli w tych Swoich pismach, że gotowi są uczyć religji nawet bezpłatnie, gdyby nie wystarczało funduszów szkolnych na wynagrodzenie Ich pracy katechizacyjnej. *Zasadniczą sprawą jest utrzymanie normalnego przydziału godzin na naukę religji* w planie organizacji nauczania. — Pismo do p. Inspektora szkolnego może mieć treść mniej więcej taką: „Do Pana Inspektora Szkolnego w..... Zasięgnąwszy informacyj co do przypuszczalnej liczby dzieci katolickich, które będą uczęszczały do poszczególnych klas N-klasowej Szkoły Powszechnej w....., niniejszem uprzejmie proszę o umieszczenie w planie organizacji nauczania w tejże szkole następujących pozycyj: 2 godziny tygodniowo nauki religji w kl. I, 2 godziny — w kl. II, 2 godziny w kl. III i t. d., razem N godzin nauki religji rzymsko-katolickiej. Jednocześnie powiadam, że naukę religji prowadzić będę sam (lub X. N. N., Wikarjusz parafji N.), i oświadczam, że w razie gdyby funduszu ryczałtowego, przeznaczonego na opłatę godzin nadliczbowych, nie wystarczało na wynagrodzenie za nauczanie religji w wyżej zaprojektowanym wymiarze godzin, — gotów jestem uczyć religji bez otrzymania za to wynagrodzenia". Pisma powyższej treści należy wysyłać drogą urzędową, t. j. przez Kierownictwo każdej szkoły osobno,

5-o, zorjentować się, czy nie dałoby się osadzić w parafji i zapewnić utrzymanie specjalnemu wykwalifikowanemu katechecie (katechetce). W razie gdyby w parafji były ku temu warunki, należy donieść o tem Kurji Diecezjalnej.

O wykonaniu powyższych zarządzeń zechcą Przewielebni IM. Księża Proboszczowie powiadomić Kurję Diecezjalną do dnia 20 czerwca b. r., nadsyłając odpisy pism, wysłanych do p.p. Inspektorów Szkolnych.

Ks. Jan Zieja

Wizytator Diecezjalny Nauki Religji.

Kronika diecezjalna.

7) Czynności J. E. Pasterza Diecezji.

Dnia 5 kwietnia w niedzielę Palmową J. E. ks. Biskup Ordynarjusz dokonał ceremonji poświęcenia Palm i celebrował pontyfikalnie, wieczorem na Gorzkich Żalach wygłosił kazanie pasyjne.

Dnia 8 kwietnia w Wielką Środę J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz przewodniczył w nabożeństwie na Ciemnej Jutrzni, również w Wielki Czwartek i Piątek

Dnia 9 kwietnia w Wielki Czwartek J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował pontyfikalnie i wygłosił kazanie. Podczas uroczystej Mszy św. dokonał ceremonji poświęcenia Olejów św. i udzielał Komunji św. duchowieństwu i wiernym; po mszy św. dokonał ceremonji obnażenia ołtarzy oraz umywania nóg.

W Wielki Piątek i Sobotę jak również Rezurekcję i Mszę św. w nocy po rezurekcji celebrował J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz, wygłaszając kazanie do licznie zebranych wiernych.

Sumę w dzień Wielkiejnocy i w Poniedziałek Wielkanocny celebrował i kazanie wygłosił J. E. Ks. Biskup Sufragan.

W Wielką Sobotę J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz wyświęcił na kapłanów następujących alumnów Seminarjum Wyższego w Pińsku: Ks. Ks. Józefa Bartuszka, Bolesława Bryczkowskiego, Wacława Buczyńskiego, Tadeusza Drozdowskiego, Wiktora Glińskiego, Antoniego Śmiejana i Władysława Wierzbickiego. Prócz tego J. E. udzielał święceń djakonatu, subdjakonatu i mniejszych.

Dnia 26 kwietnia w niedzielę 2 po Wielkiejnocy J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz udzielił w kaplicy Seminaryjnej święceń kapłańskich Ks. Leonowi Chrystowskiemu.

Dnia 1 maja w rocznicę poświecenia kościoła katedralnego J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował pontyfikalnie. Wieczorem J. E. odprawił pierwsze majowe nabożeństwo, wygłaszając przemówienie.

Dnia 3 maja w uroczystość M. B. Królowej Korony Polskiej odprawił uroczyste nabożeństwo w obecności licznie zebranych wiernych i przedstawicieli władz, oraz wygłosił okolicznościowe przemówienie. Podczas Mszy św. J. E. udzielił święceń kapłańskich Ks. Ks. Wacławowi Krawczykowi i Józefowi Wdowiakowi.

Dnia 12 maja w rocznicę śmierci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował żałobne nabożeństwo w obecności wojska, przedstawicieli władz i licznie zebranych wiernych.

8) Zmiany wśród Duchowieństwa diecezji Pińskiej.

Ks. Mateusz Martyn — przeniesiony na stanowisko p. o. proboszcza (Obrz. Słow.-Bizant.) w Horodnie.

Ks. Czesław Jasiński — na stanowisko wikarjusza w Ostrożanach.

Ks. Eugenjusz Nowakowski — na takież stanowisko w Mikaszewiczach.

Ks. Józef Bartuszek, neoprezbiter — mianowany na stanowisko wikarjusza w Wysokiem Litewskiem.

Ks. Bolesław Bryczkowski, neoprezbiter — na takież stanowisko w Szereszewie.

Ks. Wacław Buczyński, neoprezbiter — na takież stanowsko przy kościele św. Aleksego w Iwieńcu.

Ks. Tadeusz Drozdowski, neoprezbiter — na takier stanowisko w Lachowiczach.

Ks. Wiktor Gliński, neoprezbiter — na takież stanowisko w Starojelni.

Ks. Mieczysław Sznitowski, neoprezbiter — na takież stanowisko w Kobryniu.

Ks. Antoni Śmiejan, neoprezbiter — na takież stanowisko w Rudce.

Ks. Władysław Wierzbicki, neoprezbiter — na takież stanowisko w Drohiczynie n. B.

Ks. Ksawery Andrysiak na takież stanowisko przy kościele katedralnym w Pińsku.

Akta Państwowe.

9) Okólnik № 42/35 Ministerstwa Opieki Społecznej

z dnia 31 lipca 1935 r. Nr. Zn. 3c/12-5

w sprawie instrukcji do rozporządzenia Ministra Opieki społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.

Do

Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W związku z ustawą z dnia 17 marca 1932 roku o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359) i rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 13, poz. 103) zarządza się, co następuje:

1. Powołane w instrukcji niniejszej bez bliższego określenia artykuły oznaczają artykuły wymienionej wyżej ustawy, paragrafy zaś — paragrafy wymienionego wyżej rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu. Poszczególne punkty niniejszej instrukcji będą powoływane w skróceniu, jako „pkt.".

2. Przez szkodliwy wpływ, który mogą wywierać zwłoki ludzkie na otoczenie (art. 1 ust. 5), należy rozumieć w szczególności przenoszenie zarazków chorobotwórczych na osoby żyjące, zatruwanie powietrza produktami rozkładu, jako też ujemny wpływ psychiczny, powodowany przez obecność zwłok pomiędzy osobami żyjącemi.

3. Za wyraźne oznaki rozkładu (§ 3 ust. 2) uważać należy: wybitny zapach gnicia, wyraźne zielone zabarwienie powłok brzusznych, nagromadzenie gazów w tkance podskórnej, wydzielanie się cieczy gnilnej z otworów nosowych i jamy ustnej.

4. Za objawy daleko posuniętego rozkładu (§ 4) uważać należy dalszy rozwój objawów, wymienionych w pkt. 3, a także jeżeli z zamkniętej trumny wydobywają się gazy lub ciecz gnilna.

Trumna ze zwłokami w zasadzie nie może pozostawać w domu przedpogrzebowym dłużej, niż 3 miesiące, a w kostnicy — nie dłużej niż 1 miesiąc.

5. W każdym przypadku utrwalania zwłok (§§ 5, 39) lekarz, dokonywający tego zabiegu, powinien zażądać karty zgonu i na obu jej odcinkach na odwrocie odnotować datę wykonania zabiegu, podać metodę zastosowaną i środki użyte do utrwalenia, oraz umieścić swój podpis i pieczątkę.

6. Celem zabezpieczenia zwłok przed dostępem zwierząt i owadów (§ 6 ust. 1) należy je umieścić w pomieszczeniu zamykanem. Należy również dopilnować, by zwłoki były nakryte płótnem, pożądane jest skropienie zwłok i nakrycia płynem, którego owady unikają (np. rozczynem formaliny, naftą i t. p.).

7. Dla uniknięcia szkodliwych wpływów, wymienionych w pkt. 2-im, za najwłaściwsze postępowanie ze zwłokami uważać należy przeniesienie ich w zamkniętej trumnie z mieszkania wprost na cmentarz celem pochowania ich lub złożenia w domu przedpogrzebowym albo kostnicy, skracając czas umieszczenia ich w kościele lub kaplicy poza cmentarzem do minimum (§ 6 ust. 2).

8. Wojewódzka władza administracji ogólnej może w drodze wyjątku udzielić zezwolenia (§ 7) na przewóz lub ekschumację zwłok osoby, zmarłej na jedną z chorób zakaźnych, wymienionych w § 7 ust. 1, przed upływem 2-ch lat od chwili zgonu, jedynie podczas chłodnej pory roku (§ 37) i jeżeli istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą dokładnie zastosowane.

9. Za choroby zakaźne, podlegające obowiązkowemu zgłoszeniu (§ 8), uważa się te, które uznane zostały za takie na mocy szczególnych postanowień ustaw o zwalczaniu chorób zakaźnych.

10. W pomieszczeniu, w którem leżą zwłoki osoby, zmarłej na chorobę zakaźną, dopuszczalny jest tylko czasowy pobyt osób z najbliższego otoczenia oraz tych, których pobyt

jest tam niezbędny z tytułu ich zawodu. Pobyt innych osób w tych warunkach jest wzbroniony (§ 8 p. 1).

11. Za odpowiednie środki odkażające (§ 8 p. 3, 5 i 6) uważać należy rozczyny 1% sublimatu, 2% karbolu, 2% formaliny, lub 20% mleka wapiennego.

12. Za substancję płynochłonną (§ 8 p. 4) uważa się trociny, torf, lub suchy mech, ewentualnie z dodaniem wapna sproszkowanego.

13. Przy dostarczaniu zwłok dla zakładów uniwersyteckich (§§ 9 i 13) stosować należy następujący podział całego obszaru Państwa pomiędzy poszczególne uniwersytety:

a) Uniwersytet im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie — m. st. Warszawa, woj. warszawskie, łódzkie, lubelskie i białostockie;
b) Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie — woj. wileńskie, nowogródzkie i poleskie;
c) Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie — woj. lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie i wołyńskie;
d) Uniwersytet Jagielloński w Krakowie — woj. krakowskie, śląskie, i kieleckie;
e) Uniwersytet Poznański — woj. poznańskie i pomorskie.

Przydzielenie poszczególnemu uniwersytetowi zwłok z terenów, przyznanych innemu uniwersytetowi, może nastąpić na podstawie porozumienia zainteresowanych uniwersytetów. Porozumienie takie należy podać do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej danego terenu.

14. Zakłady uniwersyteckie, pragnące sprowadzać zwłoki do celów naukowych, powinny uprzednio porozumieć się z zarządem instytucji, mającej dostarczać zwłoki (szpitala, prosektorjum, więzienia, domu starców i t. d.). Porozumienie to musi odpowiadać przepisom obowiązującym (przewozowym, sądowym, więziennym i t. p.) i powinno być na piśmie podane do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca wysyłki i miejsca odbioru.

Koszty, związane z przechowaniem i przewozem zwłok, przeznaczonych dla zakładów naukowych, ponoszą te zakłady.

15. Jeżeli od chwili zgonu do chwili przesłania zwłok do zakładu uniwersyteckiego ma upłynąć dłuższy okres czasu, to zwłoki należy przechowywać w płynie konserwującym lub zamrozić. Po wystąpieniu oznak daleko posuniętego rozkładu należy zwłoki takie pochować.

16. Nie wolno dostarczać dla celów naukowych zwłok osób, zmarłych na choroby zakaźne, wymienione w § 7, jako też zwłok z terenów, objętych epidemją jednej z tych chorób, oraz zwłok ze znacznemi obrzękami ogólnemi, lub będących w stanie posuniętego rozkładu. Również nie wolno bez zezwolenia właściwej władzy sądowej dostarczać zakładom uniwersyteckim zwłok, co do których zachodzi podejrzenie śmierci gwałtownej.

17. Niezbędna konieczność otwarcia zamkniętej już trumny (§ 10 ust. 1) zachodzi z reguły w przypadkach sądowo-karnych i podejrzanych o chorobę zakaźną.

18. Celem uzyskania dokładnej szczelności i nieprzepuszczalności (§ 10 ust. 2) w trumnie drewnianej wszystkie spojenia powinny być zalane smołą lub innem odpowiedniem szczeliwem, a w trumnie metalowej — dokładnie zalutowane. Wieko trumny powinno ściśle przylegać do części podstawowej.

19. Przewożenie i przenoszenie zwłok ulicami miast (§ 11 ust. 2) powinno się odbywać ulicami mniej ruchliwemi i w godzinach o najmniejszym ruchu, aby w ten sposób uniknąć możności zetknięcia się zwłok z większą liczbą osób, a także, żeby nie tamować niepotrzebnie ruchu ulicznego.

20. Żądanie udowodnienia prawa do pochowania zwłok (§ 12) jest niezbędne przedewszystkiem w tych przypadkach, kiedy zwłoki mają być dostarczone zakładowi uniwersyteckiemu do celów naukowych, a zgłaszają się osoby, których uprawnienia do pochowania zwłok są wątpliwe.

21. Każda gmina obowiązana jest zorganizować na swoim terenie stwierdzanie zgonu i jego przyczyny tak, by żadne zwłoki nie mogły być pochowane przed dokonaniem tych czynności (art. 3 ust. 6; § 14), i zawiadomić o tem powiatową władzę administracji ogólnej, która może zażądać poczynienia niezbędnych zmian.

22. Władze administracji ogólnej, jak również i samorządowe powinny dążyć do tego, żeby w jak największym odsetku wszystkich przypadków zgon i jego przyczyna były stwierdzane przez lekarza bądź leczącego, bądź urzędowego, bądź też umówionego, i tylko w braku

lekarza w promieniu 4 klm. (§ 15) dopuszczalne jest stwierdzenie zgonu i jego przyczyny przez oglądacza zwłok.

23. Czynności stwierdzania zgonu i jego przyczyny przez lekarzy urzędowych, lekarzy umówionych i przez oglądaczy zwłok powinny być opłacane przez gminę miejsca zgonu (art. 3 ust. 2, § 14 ust. 2), która w tym celu obowiązana jest corocznie wstawić odpowiednie kredyty do swego budżetu.

24. W tych powiatach, w których zajdzie potrzeba wyszkolenia odpowiedniej liczby oglądaczy zwłok, powiatowa władza administracji ogólnej powinna urządzić kursy specjalne dla kandydatów na te stanowiska.

Specjalna instrukcja Ministra Opieki Społecznej określi sposób prowadzenia i program tych kursów.

25. Każda gmina obowiązana jest mieć zapas kart zgonu w liczbie, odpowiadającej co najmniej rocznemu zapotrzebowaniu, i dostarczać je bezpłatnie na żądanie lekarzowi, oglądaczowi zwłok, lub osobie, która zajmuje się pochowaniem zwłok.

26. Karty zgonu powinny być wypełniane dokładnie i czytelnie bądź pismem maszynowem, bądź ręcznem (atramentem, ołówkiem anilinowym).

27. Karty zgonu, nadesłane powiatowej władzy administracji ogólnej, winien lekarz powiatowy wciągać do księgi zgonów, którą należy prowadzić według załączonego wzoru (załącznik).

28. Jeżeli powiatowa władza administracji ogólnej (lekarz powiatowy) po otrzymaniu wypełnionej karty zgonu (§ 17 ust. 2) poweźmie wątpliwości co do treści poszczególnych rubryk, to obowiązana jest jak najszybciej zażądać wypełnienia zauważonych braków i sprostowania zauważonych błędów. Dotyczy to również zaklejonego odcinka karty zgonu, wypełnione, przez lekarza.

29. Karty zgonu sprawdzone i sprostowane w myśl pkt. 28, powinna powiatowa władza administracji ogólnej (lekarz powiatowy) raz na miesiąc, w ciągu pierwszego tygodnia każdego miesiąca, przesłać bezpośrednio do Ministerstwa Opieki Społecznej (Wydział st.).

30. Zgodnie z postanowieniami § 19 w obrębie cmentarza niedopuszczalne jest stosowanie reklamy i urządzeń, wywołujących zbędny ruch i hałas, a przeto zakłócających spokój.

31. Przepisy § 20 ust. 2 p. 1 o odległości nie dotyczą przypadków, gdy zabudowania mieszkalne, studnie, źródła i strumienie powstały po otwarciu cmentarza. Mniejsza od przepisowej odległość w tych przypadkach nie może być podstawą do żądania zamknięcia cmentarza.

Odległość oblicza się od najbliższego punktu zewnętrznej granicy cmentarza, w linji powietrznej.

32. Na przewidywany wzrost ludności i możliwość większej śmiertelności z powodu epidemji (§ 22) należy zapewnić więcej od 10 do 20% terenu, zależnie od warunków miejscowych, według uznania władzy, zatwierdzającej plan cmentarza.

33. W grobie murowanym (§ 23) tylko dno może pozostać w postaci ziemi, poza tem boki i sklepienie stanowi mur. Katakumby kościelne mogą być umieszczane tylko w podziemiach.

34. Wyloty wentylacyjne poszczególnych nisz w katakumbach (§ 26), powinny być umieszczone pod samem sklepieniem i być połączone z przewodem wentylacyjnym, znajdującym się w tylnej lub bocznych ścianach, i prowadzących ponad górną krawędź katakumb cmentarnych, lub do górnej krawędzi muru w kościele.

35. Istnienie przywileju lub zwyczaju, o którym mowa w § 28 ust. 1, stwierdza powiatowa władza administracji ogólnej po zasięgnięciu opinji właściwej władzy wyznaniowej.

36. Należy unikać zakładania oddzielnych grobowców (§ 29) poza cmentarzami i kościołami, ponieważ: 1) stwarza się przez to objekty, wymagające specjalnego pietyzmu i opieki, a te często trwają tylko krótko, potem grobowiec staje się ruiną, a usunąć go jest bardzo trudno; 2) przy zmianie właściciela terenu, na którym stanął grobowiec, zachodzą poważne trudności, jak z takim grobowcem postąpić; 3) objekty takie są zwykle przeszkodą przy prowadzeniu różnego rodzaju robót publicznych.

Dlatego też pozwolenie na założenie oddzielnego grobowca poza cmentarzem lub kościołem może być udzielone tylko w drodze wyjątku względem osób szczególnie zasłużonych dla Państwa lub społeczeństwa i tylko dla pojedyńczych osób.

Przepisy niniejszego ustępu nie dotyczą grobowców już istniejących.

37. Zwłoki w domu przedpogrzebowym lub kostnicy należy przechowywać (§ 30) w trumnach zamkniętych, ustawionych na wzniesieniach (marach, katafalkach), urządzonych tak, żeby można było je dokładnie oczyścić i odkazić.

Pomieszczenia, przeznaczone do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich zwłok ludzkich, powinny być wyposażone co najmniej w stół odpowiedni do wykonania sekcji, w wodę zimną i ciepłą w dostatecznej ilości, w stolik, na którym można spisać protokół, i kilka krzeseł.

Jeżeli kostnica ma tylko jedno pomieszczenie, to powierzchnia jego nie może być mniejsza niż 20 m^2 przy wysokości nie mniejszej niż 3 m.

38. Żaden cmentarz nie może być oddany do użytku lub rozszerzony, jeżeli nie ma odpowiedniego domu przedpogrzebowego lub kostnicy. Dla cmentarzy już istniejących w dniu wejścia w życie ustawy o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu powiatowe władze administracji ogólnej opracują, w porozumieniu z władzami samorządowemi i wyznaniowemi, program stopniowego wprowadzania domów przedpogrzebowych lub kostnic na swoim terenie przedewszystkiem w większych miastach. Program ten, po zatwierdzeniu przez właściwego wojewodę, będzie stopniowo wykonywany tak, aby zgodnie z art. 5 ust. 3 do dnia 26 kwietnia 1937 r. na każdym cmentarzu był dom przedpogrzebowy lub kostnica.

39. Przy zatwierdzaniu opłat (art. 6 ust. 3) przewidzieć należy, że użycie pomieszczeń domu przedpogrzebowego lub kostnicy przez władze do wykonania oględzin sądowo-lekarskich lub policyjnych wolne jest od opłat.

40. Karty zgonu, na podstawie których dokonano pochowania zwłok, powinny być przechowywane przez zarząd cmentarza co najmniej w ciągu 10 lat.

41. W wykonywaniu obowiązków gminy, wynikających z art. 6 ust. 1, i uprawnień władz administracji ogólnej, przewidzianych w art. 7 ust. 2, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna opracować plan zrealizowania sieci cmentarzy gminnych, któreby mogły obsłużyć ludność danego województwa. Byłyby one przeznaczone do chowania tych wszystkich zwłok i ich szczątków, bez różnicy wyznania, któreby zgłoszono do pochowania (art. 8 ust. 1). Przytem gminie pozostawia się możność założenia na terenie takiego cmentarza dzielnic, przeznaczonych do chowania zwłok osób poszczególnych wyznań.

Pracę nad organizowaniem cmentarzy gminnych rozpocząć należy od większych miast i tych mniejszych osiedli, w których najczęściej zdarzają się trudności z pochowaniem zmarłych pewnych wyznań z braku odpowiedniego cmentarza.

42. Za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych nie wolno żądać żadnych innych opłat poza określonemi w art. 6 ust. 3.

W razie stwierdzenia faktu pobierania dodatkowych opłat lub ofiar władze administracji ogólnej powinny poczynić odpowiednie kroki w drodze nadzoru w stosunku do gmin lub wystąpić z interwencją do właściwych władz wyznaniowych. Żądanie dodatkowych opłat lub ofiar ponad obowiązującą taksę nie może powodować odmowy pochowania. Żądanie takie, jeżeli od jego spełnienia uzależniono pochowanie, podlega karze w myśl postanowień art. 14.

43. Przy zatwierdzaniu opłat za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych w przypadkach, określonych w art. 6 ust. 3, władza powinna kierować się tem, żeby umożliwić ludności chowanie zwłok niewielkim kosztem. Władze powinny przestrzegać, by dochód z opłat, pobieranych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, był obracany tylko na zakładanie, rozszerzanie i zamykanie cmentarzy, jako też na ich utrzymanie i zarządzanie niemi (art. 6 ust. 1). Celem sprawdzenia, czy zasady te są przestrzegane, należy co pewien czas dokonywać kontroli odpowiednich ksiąg, a w miarę potrzeby przeprowadzić także inne badania.

44. W wykonaniu przepisów art. 6 ust. 3 władze, sprawujące nadzór nad gminami w sprawach finansowych, zażądają w najbliższym czasie od zarządów gmin wykazu opłat, pobieranych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, celem ich zatwierdzenia.

W stosunku do cmentarzy, wymienionych w art. 6 ust. 2, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna się zwracać do właściwych organów naczelnych związków religijnych, innych wyznaniowych osób prawnych i instytucyj wojskowych, do których cmentarze należą, o powiadamianie jej o wysokości wyżej wymienionych opłat oraz każdej ich zmianie.

Wykaz opłat, pobieranych na każdym cmentarzu, z uwzględnieniem różnych kategoryj miejsc do chowania według zatwierdzonego planu, powinien być podany do publicznej wiadomości przez wywieszenie w biurze zarządu cmentarza i we właściwych kancelarjach parafjalnych.

Wszelkie zamierzone zmiany w wysokości pobieranych opłat w wykazie już zatwierdzonym powinny być przed ich wprowadzeniem zatwierdzone przez właściwą władzę.

45. Wnioski o odstąpienie gruntów państwowych na cele cmentarne (art. 6 ust. 4) w brzmieniu zmienionem art. 102 pkt. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976) należy składać do tego Ministra, pod którego zarządem znajdują się te grunty.

46. W wypadku zamknięcia cmentarza, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna ustalić, które groby, pomniki lub inne objekty, położone na cmentarzu, mają charakter pamiątki historycznej lub artystycznej (§ 34) i zażądać w stosunku do nich szczególnej opieki, jako też specjalnego postępowania.

47. Postanowienia § 36 mają zastosowanie do wszystkich grobów, powstałych po wejściu w życie ustawy, i do tych grobów dawnych, co do których niema odmiennych zastrzeżeń.

Każdy właściciel grobu przy nabywaniu miejsca na pochowanie, lub przy przelewie prawa własności, powinien być powiadomiony przez zarząd cmentarza o treści powołanego wyżej paragrafu.

Termin lat 20 liczy się od chwili ostatniego pochowania.

Zgłaszane na piśmie zastrzeżenia przeciwko ponownemu użyciu grobu (§ 36) powinny być przechowywane w aktach zarządu cmentarza.

48. Pozwolenia na przewóz zwłok podczas ciepłej pory roku (§ 37) może władza udzielić w drodze wyjątku w tych przypadkach, kiedy:

1) temperatura jest naogół niska,

2) rozkład zwłok nie jest posunięty zbyt daleko,

3) istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą zastosowane w sposób należyty.

49. Specjalne środki ostrożności (§ 39 ust. 2) powinna władza zarządzić w szczególności przy przewozie zwłok na dalszą odległość, podczas upałów, zwłaszcza zaś przy transporcie do ciepłych krajów.

50. Opieczętowanie przeznaczonej do przewozu trumny ze zwłokami lub skrzynki z popiołami powinno być wykonane w ten sposób, żeby pieczęć lakowa była nałożona na opakowanie drewniane, łącząc końce sznurka, otaczającego to opakowanie.

Po przybyciu zwłok na miejsce przeznaczenia zarząd cmentarza sprawdza całość opakowania i pięczęci i, w razie potrzeby, zezwala na wyjęcie trumny i pochowanie jej bez skrzyni, która powinna być wówczas zniszczona.

51. Przepisy § 40 ust. 2 należy rozumieć w ten sposób, że cmentarze katolickie nie są obowiązane do chowania popiołów, pochodzących ze spalenia zwłok.

52. Władza może zezwolić na życzenie rodziny na ekshumację zwłok podczas ciepłej pory roku (§ 41 ust. 1), jeżeli:

1) temperatura jest naogół niska,

2) rozkład zwłok można uważać za skończony,

3) istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą zastosowane w sposób należyty, a w szczególności, jeżeli zwłoki wydobyte będą odpowiednio opakowane (§ 41 ust. 4).

Władza może zażądać dokonania ekshumacji zwłok w razie podejrzenia śmierci z choroby zakaźnej (art. 12 ust. 1 lit. c) tylko w przypadkach wyjątkowych, kiedy sprawdzenia przyczyny zgonu, nieustalonej przed pochowaniem, ma istotne znaczenie dla zwalczania groźnej epidemji jednej z chorób zakaźnych, wymienionych w § 7.

53. Zastrzeżenia o niemożności dokonywania ekshumacji na życzenie rodziny w przypadkach chorób zakaźnych (art. 12 ust. 3) dotyczą jedynie przypadków zgonu z chorób, wymienionych w § 7.

54. Wysokość opłat, pobieranych przez władze adminiatracji ogólnej za pozwolenia na przewóz i ekshumację zwłok, normują na terenie Rzeczypospolitej przepisy rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 15, poz. 119),

Zał. do o. Nr. 4235 M. O. S. z dn. 31.VII.1935 r.

L.	IMIĘ I NAZWISKO	Wiek	Data zgonu	Miejsce zgonu	Przyczyna zgonu	Miejsce oględzin	Data oględzin	Nr. karty zgonu	UWAGI
	i t. d.								

Format A, (210x297 mm), dwustronnie.

a w zastosowaniu do pozwoleń, wydawanych przez urzędy zagraniczne Rzeczypospolitej, rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 18 kwietnia 1934 r. w sprawie taryfy opłat konsularnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 376).

55. W razie przypadku śmierci na okręcie polskim, będącym na pełnem morzu (art. 13 ust. 1), zgon i jego przyczyna powinny być ustalone: 1) przez lekarza, a w jego braku 2) przez kapitana okrętu.

W pierwszym przypadku lekarz obowiązany jest wypełnić odpowiednie odcinki wzoru Nr. I, a kapitan okrętu — wszystkie inne rubryki tego wzoru.

W drugim przypadku kapitan wypełnia wszystkie rubryki wzoru Nr. II.

Odcinek 1-y wypełnionych kart zgonu pozostaje w aktach okrętowych, a odcinek 2-i należy po przybyciu do portu polskiego przesłać najbliższej powiatowej władzy administracj ogólnej.

Poza tem w dzienniku okrętowym należy odnotować szerokość i długość geograficzną miejsca zatopienia zwłok w morzu oraz czas ich zatopienia.

56. Wszelkie sprawy, dotyczące chowania zmarłych i stwierdzania przyczyny zgonu, należące do kompetencji wojewódzkiej i powiatowej władzy administracji ogólnej, powinny być załatwiane przez odpowiednie organa sanitarne tych władz, które w razie potrzeby powinny się porozumieć z innemi zainteresowanemi działami administracji ogólnej. Odwołania w tych sprawach od orzeczeń wojewody, jako pierwszej instancji, należy kierować do Ministerstwa Opieki Społecznej.

Minister: *(—) J. Paciorkowski*

1 zał.

10) Okólnik Nr. 43/35 Ministra Opieki Społecznej

z dnia 31 lipca 1935 r. Nr. Zn. 3c/37-5.

Instrukcja dla oglądaczy zwłok.

Do

Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W związku z postanowieniami § 15 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 13, poz. 103) w części, dotyczącej oglądaczy zwłok, zarządza się, co następuje:

CZĘŚĆ OGÓLNA.

1. Oglądacz zwłok po otrzymaniu zawiadomieia o przypadku śmierci powinien w ciągu następnych 12 godzin udać się na miejsce, w którem są przechowywane zwłoki.

2. Przed dokonaniem oględzin zwłok winien on zasięgnąć wiadomości od osób, które były świadkami śmierci, jak również od osób z najbliższego otoczenia zmarłego, co do okoliczności, w których nastąpiła śmierć, i co do objawów choroby, która spowodowała zgon.

3. Po zebraniu powyższych wiadomości oglądacz zwłok powinien niezwłocznie przystąpić do oględzin zwłok; przeprowadzając oględziny zwłok, powinien przedewszystkiem, posiłkując się częścią szczegółową instrukcji niniejszej, stwierdzić, czy śmierć rzeczywiście nastąpiła.

4. Po stwierdzeniu faktu śmierci oglądacz zwłok, na podstawie zebranych informacyj, powinien ustalić, czy zachodzi podejrzenie, iż zgon nastąpił wskutek śmierci gwałtownej, jak zabójstwo, samobójstwo lub nieszczęśliwy wypadek, czy też zgon jest następstwem śmierci naturalnej, to jest takiej, która została spowodowana chorobą.

5. Oglądacz zwłok po stwierdzeniu, iż nie zachodzi podejrzenie o śmierć gwałtowną, powinien wypełnić kartę zgonu i jako dowód pozwolenia na pochowanie zwłok wydać ją bezpłatnie osobie, która zajmuje się pochowaniem zwłok.

6. Jeżeli przyczyną zgonu jest choroba zakaźna, oglądacz zwłok po wydaniu karty zgonu powinien niezwłocznie o tem zawiadomić lekarza urzędowego (powiatowego lub rejonowego).

7. Oglądacz zwłok, jeżeli stwierdzi lub tylko podejrzewa śmierć gwałtowną, nie może wystawić karty zgonu, lecz o wypadku powinien zawiadomić policję państwową.

8. W razie doznania trudności przy pełnieniu swych obowiązków, oglądacz zwłok powinien zwrócić się o pomoc do policji państwowej.

9. Druki na karty zgonu według wzoru, ustalonego rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej, oglądacz zwłok otrzymuje od właściwej zwierzchności gminnej.

10. Oglądacz zwłok obowiązany jest dokładnie znać przepisy prawne, dotyczące spraw, związanych z wykonywaniem przez niego funkcyj, w szczególności zaś ustawę z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyn zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359) oraz wymienione we wstępie rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy; ponadto obowiązany jest stosować się do zarządzeń władz, wydanych na zasadzie powyższych przepisów.

11. Każdy kandydat na oglądacza zwłok obowiązany jest przejść specjalne przeszkolenie według załączonego programu (patrz zał. Nr. 1).

12. Każdy oglądacz zwłok przed objęciem stanowiska jest obowiązany złożyć przed powiatową władzą administracji ogólnej ślubowanie według wzoru, podanego w załączniku Nr. 2.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

A. Oznaki śmierci rzeczywistej.

(Przy stwierdzaniu zgonu ma jedynie znaczenie zespół niżej podanych zmian, a nie poszczególne z tychże zmian, oznaczone literami pod punktami I i II).

I. Oznaki śmierci, występujące tuż po zgonie:

a) bladość skóry (przy zatruciu gazem świetlnym lub przy zaczadzeniu skóra ma barwę różowawą),
b) ogólne zwiotczenie ciała,
c) zupełny brak wszelkich ruchów,
d) ustanie czynności oddychania (ruchów oddechowych nie spostrzega się) oraz czynności serca (brak uderzeń serca oraz bicie pulsu),
e) źrenice przy oświetleniu ich światłem nie zwężają się.

II. Oznaki śmierci, występujące w kilka godzin po zgonie:

a) zwłoki stają się chłodniejsze od otoczenia,
b) silniej zaznaczona trupia bladość skóry (z wyjątkiem pkt. Ia),
c) na najniżej położonych częściach całego ciała zjawiają się plamy opadowe.
d) miejsca, na których spoczywa ciężar całego ciała, są spłaszczone i blade.
e) w mięśniach zwłok zjawia się stężenie pośmiertne (kończyny i szyja są sztywne i nie dają się zginać), po 3-ch dniach ustępuje.

III. Oznaki śmierci, występujące po dłuższym czasie (powyżej 12 godzin po zgonie):

1. Gałki oczu miękną, a rogówki mętnieją.
2. Zjawiają się oznaki gnicia, do których należą:

a) woń trupia, wydzielana przez ciało,
b) zielonkawe zabarwienie skóry z początku na brzuchu, potem również na klatce piersiowej, plecach i szyi.

W następstwie dalszego rozkładu mogą wystąpić zmiany następujące:

c) na skórze i innych częściach zwłok mogą się zjawiać pręgi, ułożone w ciemnobrunatno-zielone pasma lub siatkę (są one odbiciem żył podskórnych, uwidocznionych wskutek gnicia w nich krwi),
d) naskórek czasami unosi się w postaci pęcherzy, wypełnionych płynem, powstającym wskutek gnicia tkanek. Pęcherze te tworzą się na niżej położonych częściach zwłok, do których, dzięki sile ciężkości przesiąka płyn gnilny,
e) z nosa i ust wycieka brudno zabarwiony pienisty cuchnący płyn gnilny.

Stopień wyżej wymienionych zmian gnilnych zależy od warunków, w jakich znajdują się zwłoki: w środowisku ciepłem i wilgotnem rozkład gnilny zwłok postępuje szybciej.

B. Dane, na których podstawie oglądacz zwłok może podejrzewać śmierć gwałtowną (zabójstwo, samobójstwo, nieszczęśliwy wypadek).

1) Stwierdzenie na zwłokach różnego rodzaju ran: postrzałowych, ciętych, rąbanych,

kłótych, tłuczonych, kąsanych, dartych, jako też rozczłonkowanie lub rozerwanie zwłok.

2) Stwierdzenie na zwłokach różnych uszkodzeń skóry, jak: siniaki, podrapania, odciski paznogci (szczególnie w okolicy szyi), brózda wisielcza na szyi, pęcherze na skórze, zwęglenie i t. d.

3) Zatkanie otworów nosowych i jamy ustnej, zatkanie wejścia do krtani, przysypanie lub przygniecenie, ustalenie, iż zwłoki wydobyto z wody.

4) Ślady oparzeń na twarzy, w szczególności w okolicy kątów ust, wybroczyny na skórze, wydzielanie przez zwłoki specjalnego zapachu, jak zapach alkoholu, gorzkich migdałów, eteru i t. p.

Pozatem oglądaczowi zwłok nie wolno wystawiać świadectwa zgonu w przypadkach następujących:

5) Zgon nagły wśród gwałtownych wymiotów, biegunek, kurczów, utrudnionego połykania, gdy miał miejsce zgon nagły osoby naogół zdrowej.

6) Zgon nagły wśród podejrzanych okoliczności.

7) Znalezienie zwłok niemowląt lub osób nieznanych.

8) W każdym przypadku śmierci osoby leczonej przez osobę nieuprawnioną do praktyki lekarskiej.

9) W przypadkach, gdy śmierć nastąpiła wskutek przerwania ciąży.

10) W przypadkach, w których pomimo upłynięcia pewnego czasu od zgonu nie wystąpiły jeszcze znamiona śmierci (szczególną uwagę należy zwrócić w przypadkach porażenia prądem elektrycznym, bowiem w tych razach po dłuższem stosowaniu środków ratowniczych udaje się czasami rażonego przywrócić do życia).

C. Dane, na których podstawie oglądacz zwłok może podejrzewać chorobę zakaźną.

1) Pojedyńcze lub zlewające się plamki na skórze, pęcherze, krosty lub wybroczyny krwawe.

2) Stwierdzenie zapomocą wywiadów, iż w danej miejscowości choruje, chorowała lub zmarła większa liczba osób (szczególnie dzieci) wśród podobnych objawów chorobowych.

3) Ustalenie, iż dana osoba przed śmiercią była leczona z powodu duru (tyfusu) brzusznego lub plamistego, czerwonki (dyzenterja), płonicy (szkarlatyny), błonicy (dyfterytu), grypy (influenzy), róży, krztuśćca (kokluszu), zimnicy (malarji), wąglika (karbunkułu), ospy lub wścieklizny (wodowstrętu).

Skrócone mianownictwo chorób dla użytku oglądaczy zwłok.

I. Ostre choroby zakaźne: dur (tyfus) brzuszny, dur (tyfus) plamisty, czerwonka (dyzenterja), płonica (szkarlatyna), błonica (dyfteryt), grypa (influenza), róża, krztusiec (koklusz), zimnica (malaria, febra), ospa, wąglik (karbunkuł), wścieklizna (wodowstręt).

II. Gruźlica płuc i innych organów.

III. Inne choroby płuc i narządów oddechowych.

IV. Rak i inne nowotwory.

V. Choroby serca i naczyń krwionośnych (apopleksja i inne).

VI. Choroby nerek i dróg moczowych.

VII. Choroby narządów trawienia (wrzód żołądka, biegunki u dzieci, zapalenie wyrostka robaczkowego (ślepej kiszki), przepuklina, niedrożność jelit i inne).

VIII. Choroby związane z ciążą, porodem połogiem (zakażenie połogowe).

IX. Wątłość wrodzona (tylko u niemowląt do 3-ch miesięcy życia).

X. Starczość.

XI. Przyczyny nieustalone.

Minister:
(—) *J. Paciorkowski*

2 zał.

Zał. Nr. 1 do o. Nr. 43/35 M. O. S. z dn. 31.VII 1935 r.

PROGRAM SZKOLENIA OGLĄDACZY ZWŁOK.

Czas trwania kursu 6 dni po 6 godzin zajęć dziennie.

1. Budowa i czynności ciała ludzkiego . . . . . — 6 godz.
2. Objawy otrucia najczęściej spotykanemi truciznami . . — 3 „
3. Wiadomości o chorobach zakaźnych ze szczególnem uwzględnieniem cech i odznak, występujących na zwłokach osób, zmarłych z chorób zakaźnych . . — 5 „

4. Rodzaje mechanicznych uszkodzeń ciała, spotykane najczęściej na zwłokach . . . . — 4 godz.
5. Sposoby ustalania faktu śmierci — 4 „
6. Rozróżnianie śmierci naturalnej i gwałtownej (zabójstwo, samobójstwo, nieszczęśliwy wypadek) — 2 „
7. Objaśnienie i omówienie poszczególnych punktów instrukcji dla oglądaczy zwłok . . . — 3 „
8. Obowiązki i odpowiedzialność oglądacza zwłok . . . — 1 „
9. Pokazy na zwłokach . . — 7 „
10. Omówienie znaczenia przysięgi, którą składają oglądacze zwłok — 1 „

Razem . 36 godz.

Zał. Nr. 2 do o. Nr 43/35 M. O. S. z dn. 31.VII 1935 r.

PROTOKÓŁ

o dopełnieniu aktu ślubowania.

Dnia............................ o godzinie....................

p. .... złożył ślubowanie według roty następującej:

Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że poruczone mi obowiązki oglądacza zwłok jak najsumienniej wykonywać będę, stosując się do obowiązujących przepisów prawnych oraz według wskazań podanych w instrukcji Ministra Opieki Społecznej o oglądaczach zwłok, w szczególności będę się starał z wszelką ścisłością sprawdzać, czy ciało osoby przezemnie oglądanej rzeczywiście jest nieżywe, czy w ostatnich chwilach jej życia nie zaszedł jaki czyn lub zaniedbanie, mogące mieć związek z jej śmiercią, czy ostatnia choroba osoby zmarłej nie wynikła z choroby zakaźnej, w razie zaś stwierdzenia tego rodzaju przypadków lub podejrzenia o nie — będę o tem niezwłocznie zawiadamiać właściwe władze.

Tak mi Panie Boże dopomóż.

....

(miejsce podpisu oglądacza zwłok)

....

miejsce podpisu osoby, odbierającej ślubowanie)

(miejsce pieczęci)

Z instytucyj i organizacyj społecznych.

11) Uniwersyteckie wykłady dla Duchowieństwa.

Rektorat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Rektorat Wyższego Seminarjum Duchownego w Lublinie urządzają po raz drugi uniwersyteckie wykłady dla Duchowieństwa w dniach od 2 do 5 lipca 1936 r.

Tematem wykładów będzie *Zagadnienie cywilizacji*.

W dniu 1 lipca wygłoszą wykłady: X. Prof. J. Pastuszka z Lublina — Chrześcijaństwo a kultura, X. Rektor J. Kruszyński z Lublina — Pierwotne chrześcijaństwo wobec cywilizacji żydowskiej, X. Prof. S. Szydelski ze Lwowa — Pierwotne chrześcijaństwo wobec cywilizacji greckiej i rzymskiej.

W dniu 2 lipca wygłoszą wykłady: Prof. T. Koneczny ze Lwowa — Różne typy cywilizacji oraz Parcia Orientu ku Zachodowi, Prof. St. Stroński z Lublina — Cywilizacja łacińska, Prof. B. Jasinowski z Wilna — Cywilizacja wschodnio-chrześcijańska, Prof. A. Kosowski z Lublina — Cywilizacja protestancka, Prof. L. Białkowski z Lublina — Cywilizacja bolszewicka.

W dniu 3 lipca wygłoszą wykłady: X. Redaktor J. Piwowarczyk — Kultura wiejska, Prof. L. Halban ze Lwowa — Narodowy socjalizm jako przejaw organizacyjny, Prof. S. Kutrzeba z Krakowa — Cywilizacja polska jako typ historyczny, Dr. K. M. Morawski — Wpływ Kościoła na cywilizację polską.

Wykłady odbywać się będą w gmachu K. U. L. Karta wpisowa wynosi 5 zł., mieszkanie, obiad i kolacja 5 zł. dziennie. Zgłoszenia na mieszkanie i utrzymanie wzgl. na jedno lub drugie, należy zglaszać do 25 czerwca.

We wszystkich sprawach związanych z Wykładami należy zwracać się pod adresem: Lublin, Uniwersytet.

12) Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej

(adres — Lublin, Uniwersytet) ogłasza prenumeratę na tanią i dobrą książkę p. t. Bibljoteka Książki Chrześcijańskiej.

Celem wydawnictwa jest to, aby duchowieństwo i inteligencja katolicka mogła tanio nabyć dobre dzieła z różnych dziedzin wiedzy.

Dlatego prenumerata za dziesięć książek rocznie, każda objętości od 160 do 200 stronic druku większego formatu, wynosi rocznie tylko 20 zł., czyli książka w prenumeracie kosztuje tylko dwa zł. Poza prenumeratą książka będzie kosztować przynajmniej raz tyle.

Przedsięwzięcie to może się udać, o ile się znajdzie odpowiednia liczba prenumeratorów.

W roku bieżącym Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej roześle także dziesięć książek.

Pierwszy zeszyt ukazał się w marcu. Jest to dzieło wybitnego uczonego profesora K. U. L. Henryka Życzyńskiego p. t. Adam Mickiewicz— „Młodość" (str. 168).

W kwietniu rozsyła się zbiorową pracę księży profesorów o „Kościele". Są to referaty, wygłoszone w r. 1935 na Uniwersyteckich Wykładach dla Duchowieństwa K. U. L.

W maju pójdzie praca X. Fr. Świątka p. t.: Z dziejów polskiego żywotopisarstwa świętych, pierwsze tego rodzaju dzieło w literaturze polskiej znanego pisarza z zakresu hagjografji.

W następnych miesiącach ogłosimy przekład Psalmów z komentarzami wybitnego biblisty profesora i b. rektora K. U. L. X. Prałata J. Kruszyńskiego, drugi tom, stanowiący w sobie całość „Filozofji współczesnej" X. J. Pastuszki, profesora K. U. L., który zdobył sobie dobre imię w filozofji; Etykę X. Rubczyńskiego, profesora Uniw. Jagiellońskiego, autora wielu pierwszorzędnych dzieł filozoficznych.

Prenumeratę roczną lub półroczną należy przesłać pod adresem Towarzystwa Wiedzy Chrześcijańskiej pocztą lub P. K. O. konto T-wa Nr. 64.820 z zaznaczeniem, że to prenumerata.

Tow. W. Ch. wyznaczyło tak niską cenę dla prenumeratorów, gdyż pragnie udostępnić dobrą książkę tym wszystkim, którzy muszą się liczyć z każdym groszem a pragną utrzymać kontakt z wiedzą.

Powodzenie tego kulturalnego przedsięwzięcia będzie zależało od liczby prenumeratorów.

13) Tydzień Społeczny w Szymanowie.

Kurja Biskupia Pińska powiadamia Ks. Proboszczów, że Katolicki Związek Kobiet w Poznaniu urządza w Szymanowie koło Sochaczewa Tydzień Społeczny dla pań, które się interesują sprawami Akcji Katolickiej.

Opłata za cały tydzień — 8 dni, to znaczy za mieszkanie, utrzymanie i kurs, wyniesie 25 złotych. Program obejmuje konferencje religijne, referaty ideowe i organizacyjne, zebrania dyskusyjne, ćwiczenia praktyczne, prowadzenie metodycznych pogadanek i zebrań.

Doskonałe warunki w Szymanowie (obszerny i wygodny dom, duży park) przyczynią się do tego, że pobyt tam poza zdobyciem sobie dziś tak ważnego wyszkolenia, będzie prawdziwym wypoczynkiem.

14) Rota ślubowania Akademickiego.

W dniu 24 maja r. b. odbędzie się wszechpolska uroczystość Akademicka: Ślubowanie.

Rota ślubowania tak brzmi:

„Wielka Boga-Człowieka Matko, Najświętsza Dziewico, my, młodzież akademicka z całej Polski zebrana, prawowierni spadkobiercy odwiecznej praojców naszych pobożności, upadając do stóp Twoich Przenajświętszych, Ciebie Matkę Bożą i Królowę Korony Polskiej obieramy na wieczne czasy za Matkę i Patronkę Polskiej Młodzieży Akademickiej i oddajemy pod Twoją przemożną opiekę wszystkie wyższe Uczelnie i Polskę całą. Wsłuchani bowiem w mocarne głosy wielkiej przeszłości naszej, wpatrzeni w świetlane obrazy chwały narodowej, wierzymy mocno, że Ojczyzna miła wtedy tylko potężną i szczęśliwą będzie, gdy przy Tobie i Synu Twoim jako córa najlepsza wytrwa na wieki.

Przyrzekamy przeto i ślubujemy Chrystusowi Królowi i Tobie Królowej naszej, Patronce Polskiej Młodzieży Akademickiej, że zawsze

i wszędzie stać będziemy przy świętej Wierze Kościoła Katolickiego w synowskiej uległości dla Stolicy Apostolskiej.

Przyrzekamy i ślubujemy, że z wszelką usilnością szerzyć będziemy cześć i nabożeństwo dla Ciebie; że każdego roku w uroczystej pielgrzymce przychodzić będziemy na Jasną Górę, jako wybrani synowie Twoi do stóp Matki naszej umiłowanej. Tak nam dopomóż Bóg i Ty Bogarodzico Dziewico, Bogiem sławiona Maryja. Marjo, Patronko Polskiej Młodzieży Akademickiej, módl się za nami".

15) Kazania przez radjo w najbliższe niedziele i święta.

W każdą niedzielę i święto Polskie Radjo transmituje na wszystkie swoje stacje Mszę św. wraz z kazaniem. Podajemy tytuły najbliższych kazań przez radjo, co niewątpliwie zainteresuje wielu naszych czytelników, posiadających aparaty radjowe.

Dnia 31/V. — Kazanie na uroczystość Zielonych Świątek p. t. „Pokój Chrystusowy — ukojeniem dusz" — wygłosi ks. prof. Eugenjusz Kapusta.

Dnia 1/VI. — Kazanie na Poniedziałek Zielonoświąteczny p. t. „U źródeł ożywczej łaski" — wygłosi ks. dr. Wł. Spikowski.

Dnia 7/VI. — Transmisja uroczystego nabożeństwa z placu Pofortecznego w Przemyślu z okazji Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego. Nabożeństwo celebrować będzie w asyście Kleru Metropolita lwowski J. E. Ks. Arcybiskup dr. Twardowski. Kazanie wygłosi J. E. Ks. Biskup Rospond.

Dnia 11/VI. — Kazanie na uroczystość Bożego Ciała p. t. „W pokłonie serc i w dymach kadzideł" — wygłosi ks. prof. Henryk Wryński.

Dnia 14/VI. — Kazanie na niedzielę II-gą po Zielonych Świątkach p. t. „Dosytnia uczta" — wygłosi ks. prałat dr. Tadeusz Jachimowski.

16) Zawiadomienie o wyższej szkole nauk społecznych dla młodych kobiet.

W Brukseli istnieje od kilku lat Szkoła Katolicka pod tyt. Wyższe Studjum Nauk Społecznych, którego zadaniem jest przygotować do życia praktycznego katolickiego tych, które kiedyś mają nieść odpowiedzialność wysokiej godności żony i matki katoliczki i być prawdziwą współpracowniczką męża w życiu socjalnem.

Belgja, która darzy wielkiem uznaniem kobietę polkę, znaną tam jako ostoję prawa, praworządności, a przytem słynącą ze swego patrjotyzmu, radaby widzieć jaknajliczniej korzystające z tej uczelni, by kiedyś stały się inicjatorkami podobnej szkoły w swojej, jak to pisze w liście kierownik tej Szkoły, szlachetnej i drogiej Ojczyźnie.

Studja prowadzone są przez wybitnych profesorów uniwersytetu, a kierunek im nadany został przez niezapomnianego wielkiego kardynała Mercier.

Należy dodać, że Szkoła ta wyższa zostaje pod szczególniejszym patronatem uniwersytetu w Louvain i nie jest instytucją lukratywną.

Studja są trzyletnie. Przyjmowane są panie, które ukończyły średni zakład naukowy. Egzamina są na końcu pierwszego i drugiego roku, o wszelkie zaś informacje należy się zwracać pod adresem: Bruxelles, 11, Rue D'Arlon.

Redaktor X. Michał Rutkowski. Drukarnia Diecezjalna w Pińsku, ul. Kościuszki 46.